

Obvezno zdravstveno zavarovanje – naša pravica in dolžnost

Osnovna lastnost obveznega zdravstvenega zavarovanja je, da so pravice vsakega posameznika ali po njem zavarovanega družinskega člana vezane na prijavo v zavarovanje in na plačilo ustreznega prispevka. Zdravstveno zavarovanje je v Republiki Sloveniji obvezno za vse osebe, ki izpolnjujejo z zakonom predpisane pogoje, pri čemer je določeno tudi, kdo je zavezanec za prijavo in odjavo oseb v obvezno zdravstveno zavarovanje.

Zavarovane osebe v obveznem zdravstvenem zavarovanju so zavarovanci in po njih zavarovani družinski člani (otroci, zakonec idr.). **Prijavo v zavarovanje je za zavarovanca praviloma dolžan vložiti tisti, ki je z zakonom določen kot zavezanec za plačilo prispevka.** Tako je npr. pri osebah v delovnem razmerju zavezanec za prijavo delodajalec, pri prejemnikih socialnih dajatev pa nosilec javnega pooblastila, ki je pravico priznal. Če oseba s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji nima urejenega obveznega zdravstvenega zavarovanja in pridobi pravico do denarne socialne pomoči ali zanjo izpolnjuje pogoje, lahko pri centru za socialno delo uveljavi pravico do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, na osnovi česar Zavod za zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu ZZZS) nato osebi uredi zavarovanje. Družinske člane v obvezno zdravstveno zavarovanje prijavi nosilec zavarovanja (na primer eden od staršev, zakonec), ki je zavarovanec v obveznem zdravstvenem zavarovanju. Osebe lahko uveljavijo zdravstvene storitve oziroma denarne dajatve iz obveznega zdravstvenega zavarovanja le, če imajo urejeno obvezno zdravstveno zavarovanje. To pomeni, da so prijavljene v zavarovanje in da so ves čas izpolnjeni vsi pogoji za zavarovanje po podlagi, po kateri so prijavljene.

Določene kategorije zavarovancev so same zavezanec za plačilo prispevkov, zato so tudi prijavo v zavarovanje dolžne vložiti same, kot so denimo osebe, ki opravljajo samostojno pridobitno, poklicno ali kmetijsko dejavnost, in osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki si same plačujejo prispevek. Družinske člane v obvezno zdravstveno zavarovanje prijavi nosilec zavarovanja (otroka prijavi eden od staršev, zakonca prijavi zakonec ...). Prvo prijavo v zavarovanje je dolžan na ZZZS vložiti nosilec zavarovanja, po katerem bo družinski član (otrok, zakonec, zunajzakonski partner, eden od staršev) zavarovan, in sicer v roku 8 dni od nastanka pogojev za zavarovanje. Izjema velja za novorojenčke. Prijavo novorojenčka v obvezno zdravstveno zavarovanje kot družinskega člana vložiti nosilec zavarovanja (oče ali mati) najpozneje 60 dni po rojstvu.

Če oseba nima urejenega zavarovanja, pravic iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja ne more uveljaviti. Pomembno je, da zavarovane osebe stalno skrbijo za urejeno obvezno zdravstveno zavarovanje, saj zdravstveni delavci (medicinska sestra, zdravnik, farmacevt...) dostopajo do točnih trenutnih

podatkov. Tako naj bodo posebej pozorne tiste zavarovane osebe, ki spreminjajo svojo podlago za vključitev v obvezno zdravstveno zavarovanje zaradi sprememb v svojem statusu. Ta se spreminja predvsem ob naslednjih življenjskih dogodkih:

- ob spremembi zaposlitve,
- ob izgubi zaposlitve (prijava brezposelne osebe pri Zavodu RS za zaposlovanje ali osebe brez lastnih prihodkov pri pristojnem centru za socialno delo),
- ob upokojitvi,
- ob dopolnitvi 18. leta oziroma 26. leta starosti, če se je oseba šolala.

Če oseba nima urejenega obveznega zdravstvenega zavarovanja, mora zdravstvene storitve plačati v celoti, razen v primeru nujnega zdravljenja in nujne medicinske pomoči. Poleg tega velja, da se tistim samostojnim zavezancem za prispevek (samostojnim podjetnikom, kmetom, osebam, ki opravljajo samostojni poklic...), in njihovim družinskim članom razen otrokom, v času, ko nimajo poravnanih obveznosti plačevanja prispevkov, zadržijo pravice do zdravstvenih storitev in denarnih dajatev iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja. Te osebe lahko v skladu z veljavno zakonodajo v času, ko nimajo poravnanih obveznosti iz naslova prispevkov, uveljavljajo na račun obveznega zdravstvenega zavarovanja le nujno zdravljenje. Ostale storitve, ki presegajo nujno zdravljenje, si morajo zagotoviti z lastnimi sredstvi, ki pa jih ZZZS povrne, ko tudi sami poravnajo svoje obveznosti do ZZZS.

Za vse informacije glede urejanja obveznega zdravstvenega zavarovanja se lahko obrnete neposredno na katero koli območno enoto ali izpostavo ZZZS. Vsakdo pa lahko na enostaven način, s SMS sporočilom ali na spletni strani ZZZS (<https://zavarovanec.zzs.si>), preveri, ali ima urejeno obvezno zdravstveno zavarovanje oziroma ali ima zadržane pravice zaradi neplačila prispevka (to velja le za zavarovance, ki so sami zavezanci za plačilo prispevka). ZZZS omogoča takšno preverjanje vsak dan, 24 ur na dan.

Postopek prijave, spremembe in odjave iz zavarovanja

Prijavo v zavarovanje vložiti zavezanec za prijavo na predpisanem obrazcu pri kateri koli območni enoti ali izpostavi ZZZS, ki delujejo na 54 lokacijah po vsej Sloveniji. Ob prijavi je treba predložiti določene listine in dokazila, iz katerih je razvidno, da oseba izpolnjuje pogoje za vključitev v zavarovanje. S prijavo v zavarovanje lahko oseba zavaruje tudi svoje družinske člane, če izpolnjujejo z ZZZS določene pogoje.

Zavezanci za prijavo morajo v 8 dneh prijaviti pričetek ali prenehanje zavarovanja ter vsako spremembo sporočenega podatka pri prijavnno-odjavni službi ZZZS. Ne glede na vse to mora biti prijava za delavca v delovnem razmerju vložena z dnem nastopa dela po pogodbi o zaposlitvi, vendar najkasneje pred začetkom opravljanja dela. V primeru, ko delavec tega dne izopravičljivih razlogov ne začne delati, mora biti prijava vložena najkasneje tistega dne, ki je kot dan nastopa dela dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi.

Zavezanci sporočajo podatke na naslednjih obrazcih:

- M-1** prijava v zavarovanje,
- M-2** odjava iz zavarovanja,
- M-3** sprememba med zavarovanjem,
- M-DČ** prijava družinskih članov v zdravstveno zavarovanje,
- M12** prijava zavarovanja za primer poškodbe.

Zavezanec za prijavo, ki je kot poslovni subjekt vpisan v Poslovni register Slovenije, vložiti prijavo, odjavo in spremembo v elektronski obliki na državnem portalu SPOT (sistem za podporo poslovnim subjektom (<http://spot.gov.si/si/>).

Zavezanec za prijavo, ki je fizična oseba, pa vložiti prijavo, odjavo ali spremembo v papirni obliki neposredno pri prijavnno-odjavni službi ZZZS ali po pošti. Na spletni strani <https://zavarovanec.zzs.si> (poglavje »Prijava, sprememba in odjava obveznega zdravstvenega zavarovanja – M obrazci«) so tem zavezancem na voljo elektronsko oblikovani obrazci M za izpolnjevanje in tiskanje.

Kaj je treba predložiti ob prijavi

Za osebe v delovnem razmerju:

- pogodbo o zaposlitvi in če gre za prijavo tujca, ki za delo v Republiki Sloveniji potrebuje dovoljenje za zaposlitev, tudi enotno dovoljenje, modro karto EU, dovoljenje za začasno prebivanje, na katerem je označena pravica dostopa na trg dela, ter informativni list.

Osebe, ki na območju Republike Slovenije samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost:

- dokazilo o opravljanju dejavnosti, če gre za opravljanje dejavnosti, na podlagi katere oseba ni vpisana v Poslovni register Slovenije (npr. opravljanje verske službe);
- če oseba o opravljanje dejavnosti v Republiki Sloveniji potrebuje dovoljenje za samozaposlitev, tudi enotno dovoljenje, ki dovoljuje samozaposlitev, in informativni list.

Kmetje, člani njihovih gospodarstev in druge osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo kmetijsko dejavnost:

- potrdilo službe medicine dela o zdravstveni sposobnosti za opravljanje kmetijske dejavnosti, če gre za prijavo tudi v pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
- potrdilo Finančne uprave RS o katastrskem dohodku ali drugem dohodku iz opravljanja kmetijske dejavnosti.

Družinski člani – otrok:

- izpisek iz matičnega registra o rojstvu oziroma rojstni list, če gre za prijavo otroka, ki kot tujec ni vpisan v slovenski matični register;
- odločba o namestitvi otroka v zavarovančevo družino z namenom posvojitve;
- potrdilo o šolanju po javno priznanem izobraževalnem programu za otroka od dopolnjenega 18. leta starosti do dopolnjenega

26. leta starosti, če gre za otroka, ki se šola v tujini (dejstvo o šolanju v tujini je treba izkazati za vsako šolsko oziroma študijsko leto posebej);

- dokazilo o popolni in trajni nezmožnosti za delo in da je takšna nezmožnost nastala do dopolnjenega 18. leta starosti oziroma do konca rednega šolanja, če gre za prijavo takega otroka.

Družinski člani – zakonec:

Dokazila pri ugotavljanju pogojev za zavarovanje zakonca kot družinskega člana so:

- izpisek iz matičnega registra o sklenjeni zakonski zvezi oziroma poročni list (če gre za zakonsko zvezo med dvema tujcema);
- izjava zakonca o (ne)izpolnjevanju pogojev za zavarovanje po drugi podlagi.

Dokazila pri ugotavljanju pogojev za zavarovanje razvezanega zakonca kot družinskega člana so:

- sodba, s katero je razvezanemu zakoncu priznana preživnina;
- izjava razvezanega zakonca o (ne)izpolnjevanju pogojev za zavarovanje po drugi podlagi.

Dokazila pri ugotavljanju pogojev za zavarovanje zunajzakonskega partnerja kot družinskega člana so:

- dokazilo o obstoju že vsaj dve leti trajajoče zunajzakonske zveze, če nimata skupnega otroka;
- izjava zunajzakonskega partnerja o (ne)izpolnjevanju pogojev za zavarovanje po drugi podlagi.

Osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki ne izpolnjujejo pogojev za zavarovanje po drugi podlagi (si same plačujejo prispevek):

- izjava o (ne)izpolnjevanju pogojev za zavarovanje po drugi podlagi.

Osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki jim je center za socialno delo priznal pravico do plačila prispevka za zavarovanje:

v obvezno zdravstveno zavarovanje so vključene tudi osebe s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki ne izpolnjujejo pogojev za zavarovanje iz drugega naslova, in jim je center za socialno delo priznal pravico do plačila prispevka za zavarovanje. Za dodatne informacije o pogojih za vključitev v obvezno zdravstveno zavarovanje po tej zavarovalni podlagi se obrnite na pristojni center za socialno delo.

ZZZS lahko ob prijavi zahteva tudi dodatna dokazila za ugotavljanje lastnosti zavarovanca.

Pregled zavezancev za prijavo v obvezno zdravstveno zavarovanje za posamezne kategorije zavarovancev

ZAVAROVANCI	ZAVEZANEC
osebe v delovnem razmerju	delodajalec
osebe, ki na območju Slovenije samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost	oseba sama
družbeniki osebnih družb, družbeniki družb z omejeno odgovornostjo in ustanovitelji zavodov, ki so poslovodne osebe	oseba sama
kmetje, člani njihovih gospodarstev in druge osebe, ki v Sloveniji opravljajo kmetijsko dejavnost	kmet
vrhunski športniki in vrhunski šahisti – člani telesnokulturnih in šahovskih organizacij v Sloveniji	oseba sama
brezposelne osebe, ki prejema denarno nadomestilo za brezposelnost	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
upokojenci in prejemniki preživnine po predpisih o preživninskem varstvu kmetov	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
prejemniki pokojnine od tujega nosilca pokojninskega zavarovanja	oseba sama
osebe s stalnim prebivališčem v Sloveniji, zavarovane pri tujem nosilcu zdravstvenega zavarovanja, ki med bivanjem v Sloveniji ne morejo uporabljati pravic iz tega naslova	oseba sama
družinski člani osebe, zavarovane pri tujem nosilcu zdravstvenega zavarovanja, ki imajo stalno prebivališče v Sloveniji in niso zavarovani kot družinski člani pri tujem nosilcu zdravstvenega zavarovanja	oseba sama
tujci, ki se izobražujejo ali izpopolnjujejo v Sloveniji	oseba sama
uživalci invalidnin po predpisih o vojaških invalidih in civilnih invalidih vojne, pravic po predpisih o varstvu vojnih veteranov, žrtev vojnega nasilja in udeležencev drugih vojn ter uživalci republiških priznavalnin	upravna enota
prejemniki nadomestila za invalidnost po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb oziroma po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov	center za socialno delo

ZAVAROVANCI	ZAVEZANEC
prejemniki trajne denarne socialne pomoči	center za socialno delo
begunci in osebe s subsidiarno zaščito	Ministrstvo za notranje zadeve
uživalci priznavalnin po predpisih o varstvu udeležencev vojn	upravna enota
vojaki na prostovoljnem služenju vojaškega roka	Ministrstvo za obrambo
osebe s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki ne izpolnjujejo pogojev za zavarovanje po drugi podlagi	oseba sama
oseba s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki ji je center za socialno delo priznal pravico do plačila prispevkov po zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev	ZZZS
priporniki in obsojenci	Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij
osebe, ki jim je izrečen varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ter obvezno zdravljenje odvisnosti od alkohola in prepovedanih drog	zdravstveni zavod
osebe, ki pridobijo pravico po zakonu, ki ureja starševsko varstvo	center za socialno delo
otroci do 18. leta starosti, ki niso zavarovani kot družinski člani	ZZZS
oskrbovalci družinskega člana, upravičenci do delnega plačila za izgubljeni dohodek po predpisih o dolgotrajni oskrbi	center za socialno delo
osebe, ki opravljajo rejniško dejavnost kot poklic	center za socialno delo
prejemniki poklicne pokojnine	oseba sama
družinski člani	zavarovanec, po katerem bo družinski član zavarovan

Več o tem, kaj je treba predložiti ob prijavi v zavarovanje (tudi za druge skupine zavarovanih oseb), najdete na spletni strani ZZZS: <http://www.zzss.si> (poglavje »Kategorije zavarovanih oseb«).

Svetujemo vam, da se za dodatne informacije obrnete na prijavno odjavno službo ZZZS.

Dodatne informacije:

- pooblaščenice uradne osebe na izpostavah, območnih enotah in Direkciji ZZZS,
- kontaktni center ZZZS: **01/30 77 300**,
- spletna stran **<http://www.zzss.si>**,

Območne enote ZZZS (v oklepaju telefon za urejanje zavarovanja na portalu SPOT):

- Celje, tel. št. 03 42 02 000 (03 42 02 300),
- Koper, tel. št. 05 66 87 200 (05 66 87 204),
- Kranj, tel. št. 04 23 70 100 (04 23 70 300),
- Krško, tel. št. 07 49 02 490 (07 49 02 466),
- Ljubljana, tel. št. 01 30 77 200 (01 30 77 477),
- Maribor, tel. št. 02 29 09 300 (02 29 09 340),
- Murska Sobota, tel. št. 02 53 61 550 (02 29 09 442),
- Nova Gorica, tel. št. 05 33 81 000 (05 33 81 201),
- Novo mesto, tel. št. 07 39 33 500 (07 39 33 503),
- Ravne na Koroškem, tel. št. 02 82 10 100 (02 82 10 200).

Pravne podlage, ki opredeljujejo prijavo, spremembo in odjavo obveznega zdravstvenega zavarovanja:

- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju,
- Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja,
- Pravilnik o obrazcih prijav podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, zavarovanju za starševsko varstvo in zavarovanju za primer brezposelnosti,
- Pravilnik o obrazcih in listinah za uresničevanje obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Uradna in neuradna prečiščena besedila navedenih predpisov so objavljena na spletni strani Pravno-informacijskega sistema (<http://www.pisrs.si/>).

Prijava, sprememba in odjava obveznega zdravstvenega zavarovanja

Izdal in založil: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Miklošičeva cesta 24, Ljubljana.
Oblikovanje: Imago, d. o. o., januar 2023.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije
www.zzss.si

